

PM 2013:82 RVI (Dnr 315-1776/2012)

Arbetsprogram och miljökonsekvensbeskrivning för Norra Östersjöns vattendistrikt inför förvaltningsplan 2015-2021

Remiss från Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt

Remisstid den 6 juni 2013

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som svar på remissen ”Arbetsprogram och miljökonsekvensbeskrivning för Norra Östersjöns vattendistrikt inför förvaltningsplan 2015-2021” hänvisas till promemorian.

Föredragande borgarrådet Per Ankersjö anför följande.

Ärendet

Vattenförvaltningsarbetet enligt EU:s ramdirektiv för vatten bedrivs i 6-års cykler där varje cykel avslutas med ett beslut om förvaltningsplan, miljökvalitetsnormer samt åtgärdsprogram med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning. Den första förvaltningscykeln avslutades år 2009, den andra kommer att avslutas år 2015.

Som delmoment inför framtagandet av förvaltningsplanerna för den tredje cykeln, för perioden 2015-2021, genomför Sveriges fem vattenmyndigheter nu offentliga samråd. När förvaltningsplanen ska revideras tas ett arbetsprogram fram som beskriver arbetet med vattenförvaltningen och tydliggör ansvar och roller. I tidtabellen anges när samverkan sker under cykeln.

Synpunkter från samrådet tas med i det fortsatta arbetet. Inkomna svar kan leda till omprioriteringar och bidra till att nya frågor lyfts in i arbetet. Följande samrådshandlingar för Norra Östersjöns vattendistrikt är utsända på remiss under perioden 1 december 2012 till 1 juni 2013 och finns att läsa via länk på Vattenmyndigheternas hemsida:

- Arbetsprogram med tidtabell och översikt av väsentliga frågor i Norra Östersjöns vattendistrikt

<http://www.vattenmyndigheterna.se/Sv/publikationer/norra-ostersjon/samradsdokument/Pages/arbetsprogram-oversikt-vasentliga-fragor-for-no.aspx>

- Behovsbedömning, omfattning och detaljeringsgrad av miljökonsekvensbeskrivningen för Norra Östersjöns vattendistrikt
<http://www.vattenmyndigheterna.se/SiteCollectionDocuments/sv/norra-ostersjon/samrad-2012-2015/mkb-no.pdf>

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, Stockholms Hamn AB samt Stockholm Vatten AB.

Stadsledningskontoret konstaterar att förvaltningsplanen berör staden i flera skeden och roller och att ett stort ansvar åvilar staden att åtgärda framförallt historiska problem där förorenaren inte går att hållas ansvarig. Kontoret lyfter särskilt fram ett önskemål om tydlig prioritering mellan såväl utmaningar som åtgärder i förhållande till miljönytta och resursallokering. Kontoret vill också betona vikten av att miljökvalitetsnormer används på ett försiktigt och eftertänksamt sätt.

Exploateringsnämnden påpekar att stadens styrdokument pekar ut dagvatten från främst trafikerade ytor som mest prioriterat att åtgärda, men nämner också frågan om att minska bräddning från avloppsreningsverk och ledningsnät samt klimatförändringarna. Nämnden framhåller att det råder stor osäkerhet i bedömningen av vattenområdenas framför allt kemiska status och önskar därför att statusklassningen behöver kvalitetssäkras.

Nämnden önskar även ett förtydligande kring hur miljökvalitetsnormerna ska tillämpas i urbana miljöer med de förutsättningar för samhällets funktioner som finns i städer samt att frågan om vilken rättsverkan miljökvalitetsnormerna kommer att få i praktiken bör klargöras. Nämnden eftersöker vidare metoder och arbetssätt för att beräkna och beskriva kostnader, kostnadseffektivitet och miljönytta. Avslutningsvis förslår nämnden att det tas fram en nationell handledning som utgör stöd på lokal nivå vid övervakning och analys.

Idrottsnämnden anser att det är viktigt att ta fram nödvändiga underlag och analyser och att det är angeläget med prioriteringar av områden och åtgärder. Vattenområden som är särskilt attraktiva för rekreation ska stärkas och utvecklas och nämnden påpekar att dessa värden inte finns tydliggjorda i förvaltningsplanen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ställer sig tveksam till att alla nödvändiga underlag och analyser som nämns i remissen hinner bli klara till nästa samrådsperiod. Nämnden framhåller att arbetet med att tydliggöra konsekvenserna för kommunerna utifrån åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer har mycket hög prioritet. Nämnden uttrycker viss oro inför vattenmyndighetens sammanblandning av miljömål och miljökvalitetsnormer samt förefallande bristande insikter om miljökvalitetsnormernas rättsliga konstruktion och funktion. Nämnden understryker att det saknas en rättslig analys av miljökvalitetsnormer för vatten och att det är av yttersta vikt att normernas rättsliga konsekvenser utreds.

Nämnden anser vidare att samordning och kvalitetskrav för övervakning, påverkansanalyser och ekonomiska analyser för att säkerställa ett miljö- och kostnadseff-

fektivt åtgärdsarbete, samt klargörande kring användningen av ekonomiska och andra styrmedel inom vattenförvaltningen bör prioriteras.

Trafik- och renhållningsnämnden påpekar att befolkningstätheten och -befolkningsökningen i stockholmsregionen innebär stora utmaningar i arbetet med att uppnå god vattenstatus. Nämnden framhåller att det inte är klarlagt hur miljö kvalitetsnormerna ska tillämpas i urbana miljöer med de förutsättningar för samhällets funktioner som finns i städer och att detta är en av de viktigaste frågorna att utreda. Till detta kommer också att det fortfarande är oklart vilken rättsverkan miljö kvalitetsnormerna kommer att få i praktiken.

Nämnden framhåller vidare att kostnader och kostnadseffektivitet för olika åtgärder behöver redovisas samt att arbetet med att beskriva och uppskatta miljönyttan behöver utvecklas. Det behövs även tydliga riktlinjer för att kunna statusklassificera vattenförekomster och att dessa behöver kvalitetssäkras för att få ett tillförlitligt verktyg.

Stockholms Hamn AB hade önskat en mer utförlig beskrivning och redovisning av hamnars miljöpåverkan. Bolaget efterlyser även en utveckling av på vilket sätt klimatförändringen kan påverka giftiga ämnens tillgänglighet och påverkan på miljön. Bolaget delar uppfattningen att Mälaren är den i särklass viktigaste dricksvattenresursen i regionen där åtgärder måste vidtas för att skydda och minska dess sårbarhet och framhåller i detta sammanhang logistiska lösningar för sjöfarten som kan minska behovet av transporter av farligt gods i känsliga områden.

Bolaget anser att samverkan mellan berörda aktörer behöver förbättras och framhåller i detta sammanhang Stockholms- och Uppsala läns Luftvårdsförbund som tänkbar förebild. Även förbättringsbehoven inom övervakning är enligt bolaget mycket stora. Bolaget efterlyser vidare att enhetliga metoder för att fastställa vattenförekomster som ”kraftigt modifierad” utvecklas. Bolaget anser därtill att miljö kvalitetsnormernas tillämpning spretar och vill särskilt framhålla att dessa inte ska framstå som gränsvärdesnormer eller målsättningsnormer.

Stockholm Vatten AB anser att samrådshandlingen i all väsentlighet inte innehåller någonting nytt jämfört med föregående programperiod. Bolaget vill uppmuntra arbetet att fokusera åtgärdsarbetet än mer på målgrupper och uppmanar vattenmyndigheten att ta initiativ till särskilda diskussioner för att samordna investeringar och reningskrav i Storstockholmsregionen. Bolaget vill även betona vikten av samordning, i synnerhet mot bakgrund av att sedan vattendirektivet införlivades flera nya myndigheter och befattningar på området har tillskapats.

Mina synpunkter

Stockholm är en stad på vatten. Vattenarbetet är därför naturligt integrerad i stadens verksamhet. Arbetet med att möta vattendirektivets krav på god ekologisk och kemisk status är prioriterat. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har därför fått i uppdrag av kommunfullmäktige att omvandla stadens vattenprogram till ett åtgärdsprogram i syfte att intensifiera detta arbete.

Stockholm är också en stad som växer vilket är någonting positivt. Jag vill betona vikten av att staden kan fortsätta att utvecklas på ett hållbart sätt. Förvaltningsplanens syfte måste därför vara att finna verk samma och kostnadseffektiva åtgärder snarare än att sätta upp hinder för mänsklig aktivitet och utveckling. Liksom flera av remissinstansernas har påpekat är det mycket olyckligt att det fortfarande inte har utretts

vilken rättsverkan miljö kvalitetsnormerna enligt vattendirektivet kommer att få i praktiken. Det är en uppfattning som staden har framfört vid ett flertal tillfällen och någonting som jag fortfarande vidhåller som prioriterat; i synnerhet hur miljö kvalitetsnormerna ska tillämpas i urbana miljöer och vilka konsekvenser det får för samhälleliga funktioner som finns i städerna.

Jag vill därtill särskilt framhålla vikten av att metoder och arbetssätt för att förbättra konsekvensanalyser, kostnadsberäkningar, och kartläggning av påverkanskällor prioriteras så att det tillförlitligt och adekvat kan beräknas miljönytta och kostnadseffektivitet för olika åtgärder.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets, nämndernas och bolagens respektive tjänsteutlåtanden.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som svar på remissen "Arbetsprogram och miljökonsekvensbeskrivning för Norra Östersjöns vattendistrikt inför förvaltningsplan 2015-2021" hänvisas till promemorian.

Stockholm den 26 april 2013

PER ANKERSJÖ

Bilaga

Reservationer m.m.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av Åsa Jernberg och Stefan Nilsson (båda MP) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen besluta
att som svar på remissen anför följande

Sverige har fått mycket skarp kritik från EU-kommissionen för genomförandet av vattendirektivet. Det är därför förvånande och oroande att regeringen har valt att skära ner på vattenvårdsanslagen. Vattenmyndighetens och länsstyrelsernas begränsade resurser för vattenförvaltning riskerar också att få konsekvenser för det kommunala vattenvårdsarbetet, vilket är allvarligt.

Det är av stor vikt att åtgärdsförslagen i det nya programmet blir konkreta och operativa. Samverkan mellan nationell och lokal nivå behöver förbättras och det är angeläget att vattenmyndigheten och berörda länsstyrelser har kontinuerlig dialog med berörda lokala intressenter. Fortfarande finns ett stort behov av vägledning för kommunernas praktiska arbete.

ÄRENDET

Vattenförvaltningsarbetet enligt EU:s ramdirektiv för vatten bedrivs i 6-års cykler där varje cykel avslutas med ett beslut om förvaltningsplan, miljökvalitetsnormer samt åtgärdsprogram med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning. Den första förvaltningscykeln avslutades år 2009, den andra kommer att avslutas år 2015.

Som delmoment inför framtagandet av förvaltningsplanerna för den tredje cykeln, för perioden 2015-2021, genomför Sveriges fem vattenmyndigheter nu offentliga samråd.

Nedan följer en sammanfattning av innehållet i de två samrådshandlingar som staden har fått på remiss.

Arbetsprogram med tidtabell och översikt av väsentliga frågor

Särskilda utmaningar i vattendistriktet

Cirka 75 % av ytvattenförekomsterna i Norra Östersjöns vattendistrikt uppnådde inte god ekologisk status vid klassificeringen 2009. Ett av de största miljöproblemen är övergödning i sjöar, vattendrag och kustvatten. Vattenmyndigheten konstaterar att åtgärdstakten skulle behöva tiodubblas för att god ekologisk status ska kunna nås i distriktets alla vattenförekomster.

Vattenmyndigheten nämner att en av de största utmaningarna är klimatförändringar som förväntas medföra fler intensiva regn där den tekniska infrastrukturen inte klarar av stora flöden. Myndigheten poängterar att vattenfrågorna på ett bättre sätt än idag behöver tas med i samhällsplaneringen.

Övriga utmaningar som beskrivs är fysiska störningar t ex rätning av vattendrag och ingrepp i strandmiljöer samt förekomst av främmande arter i vattenmiljöer.

Samverkan

Vattendirektivet betonar att samverkan är nödvändig för att säkra god vattenkvalitet. Samordning mellan olika aktörers åtgärdsarbete inom ett avrinningsområde är därför nödvändig. Här nämns bland annat att Vattenmyndigheten och länsstyrelserna kan behöva verka aktivt för att samverkansorgan/vattenråd bildas i områdena där sådana saknas.

Övervakning

Idag har bara knappt hälften av distriktets vattenförekomster någon typ av övervakning. Det är framför allt grundvattenövervakning, övervakning av miljögifter och övervakning av skyddade områden som behöver förbättras.

Tillståndspliktiga verksamheter ska övervaka sin påverkan på vattenmiljön. Vattenmyndigheten anser att prövnings- och tillsynsmyndigheter bör ställa tydligare krav på att egenkontroll som utförs av miljöfarlig verksamhet motsvarar deras påverkan på vattenmiljön. I syfte att förbättra egenkontroll och recipientkontroll för olika branscher föreslås en översyn av miljöbalken och egenkontrollförordningen.

Ett viktigt syfte med övervakning är att det ska vara möjligt att följa upp fysiska åtgärder för att ta reda på om de fått önskad effekt.

Kartläggning och analys

En översyn av vattenförekomstindelningen har gjorts. När det gäller ytvatten har avgränsningarna för vattenförekomsterna förbättrats och vatten som är skyddade områden, bland annat Natura 2000-områden och EU-badplatser har lagts till. För Stockholms stad innebär det att 24 ytvattenförekomster, jämfört med för dagens tio, kommer att omfattas av miljökvalitetsnormer.

Kartläggning av påverkanskällor och dess effekter behöver förbättras. Tillförlitliga påverkansanalyser är avgörande för att rätt prioriteringar ska kunna göras i bland annat åtgärdsarbete och för rättvisande kostnads-/nyttoanalyser. För att få likartade bedömningar i hela landet behövs nationella metoder och modeller för hur påverkansanalyser och ekonomiska analyser ska genomföras. Enligt vattendirektivet ska full kostnadstäckning eftersträvas, vilket innebär att olika vattenanvändare ska stå för sina finansiella, miljö- och resurskostnader. I princip innebär det att den som använder eller förorenar vattnet ska betala.

Miljökvalitetsnormer

Reviderade miljökvalitetsnormer ska fastställas i december 2015. Alla vattenförekomster i distriktet som inte uppnådde god status år 2009 fick tidsfrister till år 2021. Arbete pågår med att utveckla metoder för bedömning av andra typer av undantag, bland annat kvalitetsundantag. För detta krävs detaljerade underlag och bedömningar på vattenförekomstnivå. Det är nödvändigt att definiera både åtgärds kostnader och nyttan av att miljökvalitetsnormen följs för att kunna motivera t.ex. mindre stränga kvalitetskrav.

Åtgärdsprogram

Åtgärdsprogrammet riktar sig till kommuner och myndigheter. Det reviderade åtgärdsprogrammet ska bli mer konkret än nuvarande program. Målet är att det ska ge stöd för myndigheternas arbete med att vidta egna åtgärder och att motivera krav på åtgärder som andra aktörer behöver utföra. Arbete pågår med att ta fram underlag med förslag till åtgärder kopplat till vattenförekomster och/eller åtgärdsområden. Utifrån de förslag till fysiska åtgärder som redovisas i åtgärdsunderlagen kommer förslag på lämpliga styrmedel att tas fram.

Behovsbedömning av miljökonsekvensbeskrivning

Åtgärdsprogrammet kan ge upphov till betydande miljöpåverkan, en övergripande miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ska därför upprättas. Samrådshandlingen är en tidig version som innehåller en mycket översiktlig behovsbedömning och bara ett utkast till MKB. Dokumentet kommer att kompletteras i takt med framtagandet av åtgärdsprogrammet och går ut på samråd samtidigt med förslagen till förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, Stockholms Hamn AB samt Stockholm Vatten AB.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 14 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningsplanen för Norra Östersjön berör staden i flera skeden och i stadens olika roller som planerare, exploatör, tillsynsmyndighet och verksamhetsutövare. Vidare vilar ett stort ansvar på staden för att åtgärda problem och utmaningar, i synnerhet för de historiska problem där förorenaren inte går att hållas ansvarig för återställandet.

Vattenmyndigheten har i sitt remissunderlag pekat ut en mängd åtgärder som måste vidtas inom en så snar framtid som möjligt. Stadsledningskontoret saknar dock en tydlig prioritering bland alla dessa utmaningar. Detta är en ytterst viktig förutsättning för att allokera resurser och insatser på ett väl avvägt sätt.

Vattenmyndigheten påvisar i sitt underlag en hög ambitionsnivå med de underlag som de aviserar hinna färdigställa inför handlingsprogrammet. Stadsledningskontoret ställer sig frågande till om de knappa tidsramarna kommer att tillåta fullt så uttömmande underlag och föreslår istället att Vattenmyndigheten gör en tydlig prioritering efter miljönytta.

I Vattenmyndighetens fortsatta arbete med handlingsprogrammet måste tydliga avvägningar göras mellan insatser/kostnader och avsedd miljönytta. Föreslagna åtgärder och insatser måste vara grundligt utredda för att stå i rätt proportion till avsedd miljöförbättring. Vidare finns anledning att tro att det finns inneboende målkonflikter mellan vissa åtgärder och därför behöver enskilda åtgärder analyseras utifrån ett samverkansperspektiv. Åtgärderna måste anpassas till varandra och gå i takt med regionens utveckling i övrigt. Stadsledningskontoret vill lyfta fram att det är särskilt viktigt i den urbana kontext som råder i regionen och staden. Stockholm växer i en snabb takt och det medför stora utmaningar och behov av nya lösningar för vattenfrågorna. Dessutom sker detta i en tid då effekterna av ett förändrat klimat börjar diskuteras och den aspekten behöver ingå som ett naturligt inslag i samhällsplaneringen.

Stadsledningskontoret vill särskilt uppmana Vattenmyndigheten att se över miljökvalitetsnormerna med stor försiktighet. Det finns skrivningar i remissunderlaget som tyder på att det råder en oklar uppfattning kring vilket starkt instrument de utgör och hur mycket de direkt inverkar på den lokala nivån.

Stadsledningskontoret bedömer slutligen att det i dagsläget är svårt att avgöra vilken förändrad arbetsbelastning det slutliga handlingsprogrammet kommer att innebära för stadens verksamheter då remissunderlaget är översiktligt och befinner sig i ett tidigt skede i processen. Det är angeläget att en konkretisering och prioritering sker skyndsamt.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen anser remissen besvarad med vad som sägs i tjänsteutlåtandet.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 mars 2013 att besvara remissen med exploateringskontorets tjänsteutlåtande samt att omedelbart justera paragrafen.

Reservation anfördes av Anna Backlund m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 14 februari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Vattendirektivet innebär att hantering av vattenförekomster har fått en reglering genom lag som skall följas av myndigheter och kommuner. Kommunen berörs både som planerare, exploatör, tillsynsmyndighet och verksamhetsutövare. Utöver detta har kommunerna en viktig roll i framtagande av kunskapsunderlag, delta i vattensamordningsgrupper lokalt och regionalt och med det praktiska åtgärdsarbetet. Åtgärdsprogrammen riktar sig direkt till kommuner och myndigheter. Exakt hur de ska genomföras avgör respektive myndighet. Stadens arbete med vattenfrågor utgår idag från vattenprogrammets organisation och handlingsplan. Stadens vattenprogram för 2006-2015 skiljer sig på flertalet punkter från vattenmyndighetens beslut.

De största miljöproblemen i distriktets ytvatten är enligt vattenmyndigheten övergödning och olika typer av fysisk påverkan (t ex vandringshinder och sjösänkningar) och i grundvatten är det problem med miljögifter främst växtskyddsmedel.

I stadens vattenprogram och i nuvarande dagvattenstrategi pekas dagvatten främst från trafikerade ytor ut som mest prioriterat att åtgärda och stora ekonomiska insatser har genomförts för att rena dagvattnet. En annan viktig fråga är att minska bräddning från de kommunala avloppsreningsverken och ledningsnätet.

En utmaning för oss framöver är klimatförändringar som troligen kommer innebära nya krav vid planering och exploatering, exempelvis hur man hanterar förändrade nederbörds-mängder samt hur vi tryggar en långsiktig dricksvattenförsörjning.

Enligt förslag från Vattenmyndigheten föreslås ett antalet nya ytvattenförekomster för Stockholms stads del, antalet utökas från 10 stycken idag till 24 stycken år 2015. Staden berörs direkt av den statusklassificering som görs på respektive vattenförekomst. Tydliga riktlinjer kommer att behövas för att kunna statusklassificera de vattenförekomster som utgör kraftigt modifierade vatten som kontoret anser att Stockholms vattenområden till stor del består av. En felaktig klassning av vattenområden kan innebära att högre och kanske orealistiska krav kommer att ställas av vattenmyndigheten. Det finns idag stora osäkerheter i bedömningen av framförallt kemisk status, för både ytvatten och grundvatten. Statusklassningen anser kontoret behöver kvalitetssäkras för att få ett tillförlitligt verktyg.

Det är vattendelegationen i vattendistriktet som beslutar vilka miljökvalitetsnormer som ska gälla för respektive vattenförekomst. Beslutsunderlaget tas fram av vattenmyndigheterna i samverkan med länsstyrelser, kommuner, vattenråd och andra myndigheter. Miljökvalitetsnormer som sätts är bindande och ska alltid beaktas vid t ex prövning av verksamhet eller planer för ny bebyggelse. Det finns ännu inte klarlagt hur miljökvalitetsnormerna skall tillämpas i urbana miljöer med de förutsättningar för samhällets funktioner som finns i städer. Denna fråga anser kontoret vara en av de väsentliga frågorna som bör klargöras och förtydligas. Miljökvalitetsnormerna kan framöver komma att styra hur staden kan utvecklas. Stockholm ska självklart fortsätta arbeta med att förbättra vattenförekomsternas kvalitet men samtidigt måste staden få utvecklas och växa på ett hållbart sätt.

Det är fortfarande oklart vilken rättsverkan miljökvalitetsnormerna enligt vattendirektivet kommer att få i praktiken. För att vattendirektivet ska fungera bra är det av vikt att tillämpningen blir lika i hela EU och konkurrensneutralitet råder. Den svenska tolkningen av direktivet är strängare och därmed är kraven tuffare än i många övriga europeiska länder. Det finns en uppenbar risk att verksamhet och sysselsättning förflyttas till de länder som tillämpar vattendirektivet på ett "generösare" sätt.

Enligt vattendirektivet vilar ansvaret för att genomföra åtgärder på de som bidrar till att belasta vattenmiljön, dvs huvudprincipen är att förorenaren ska betala samt att skattemedel skall finansiera själva framtagande av åtgärdsprogrammet. Eftersom många av stadens miljöproblem är av historiskt ursprung och det föreligger svårighet att peka ut förorenaren, innebär det att skattemedel kommer att behövas för att finansiera åtgärder. I de fall det saknas

ett tydligt ansvar behövs ett ekonomiskt system som kan finansiera eller stimulera eventuella aktörerna. För detta kan det behövas någon form av ekonomiskt styrmedel.

Kontoret ser redan idag att kostnaderna ökar vid planläggning av nya bostads- och arbetsområden eftersom kraven på undersökningar och utredningar ökat genom krav från olika håll. Kostnaderna för åtgärder som framöver kommer bli aktuella för stadens vattenförekomster är idag svåra att överskåda. Enligt senaste åtgärdsprogrammet krävs någon form av åtgärd i ca 70 % av ytvattenförekomsterna och ca 10-20% av grundvattenförekomsterna inom vattendistriktet. I genomförandet av det första åtgärdsprogrammet uppskattades kostnaden till över 590 mnkr årligen för Norra Östersjöns vattendistrikt.

För Stockholms del kommer befolkningstätheten och den förväntade befolkningsökningen i regionen innebära stora utmaningar i arbetet med att uppnå en god status på våra yt- och grundvatten. Det kommer att krävas ett gemensamt förhållningssätt mellan alla aktörer och att konkreta åtgärder görs för att bevara och förbättra vattnets kvaliteter. Den stora utmaningen för staden de närmaste åren blir att prioritera och påbörja arbetet med åtgärder i flera av de vatten där statusen inte uppnås. Skattepengar måste avsättas centralt ifrån om staden ska kunna arbeta med konkreta åtgärder enligt vattendirektivet.

Metoder och arbetssätt för att förbättra konsekvensanalyserna behöver utvecklas under kommande förvaltningscykel. I första hand behöver kostnader och kostnadseffektivitet för olika åtgärder redovisas. Arbetet med att beskriva och uppskatta miljönytta behöver också utvecklas. Det är viktigt att pengarna läggs där de gör mest miljönytta det vill säga åtgärden kanske behöver göras uppströms inom en annan kommuns gränser. Vem ska och kan då betala? Alla kommuner nedströms som kan dra nytta av åtgärden eller den kommun åtgärden görs i osv.

Under den första förvaltningscykeln har vattenmyndigheten byggt upp kunskapen och vad som behöver göras för att bevara och förbättra vattenkvaliteten. Vi anser att det bör tas fram en *nationell handledning* som utgör stöd på lokal nivå vid övervakning och analys.

I slutet av förra året publicerade EU-kommissionen sin utvärdering av medlemsländernas implementering av direktivet. Sverige får kritik på flera punkter. De allvarligaste bristerna gäller vattenmyndigheternas övervakningsprogram som är otillräckliga och ofullständiga samt åtgärdsprogrammen som saknar konkreta åtgärder för att uppnå god vattenstatus.

Det är tydligt i vattenförvaltningen hur och när staden kan delta och tycka till om arbetet och arbetsmomenten. Dock har remissmaterialet hittills varit mycket omfattande, vilket medför att det tar mycket tid att sätta sig in i allt material och föreslå bra och lämpliga förbättringar.

Exploateringskontorets förslag

Kontoret föreslår att:

- tydliga kvalitetssäkrade riktlinjer tas fram centralt för att statusklassificera vattenförekomster.
- miljökvalitetsnormer för vattenförekomster i urbana miljöer ses över så förutsättningar för samhällets funktioner beaktas.
- nationell handledning tas fram vad gäller övervakning och analys.
- konsekvensanalyser (kostnad och miljönytta) tas fram innan kommande förvaltningscykel.

Idrottsnämnden

Idrottsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 mars 2013 att besvara remissen med idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande samt att omedelbart justera paragrafen.

Särskilt uttalande gjordes av Åsa Jernberg (MP), *bilaga 1*.

Avstod från beslutet gjorde Mehdi Oguzsoy (V), *bilaga 1*.

Idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 21 februari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

I förhållande till remissens frågeställningar, som vill få svar på en övergripande stuktur, ser sig idrottsförvaltningen som en planerande och utförande förvaltning med goda möjligheter att samråda.

Idrottsförvaltningen ingår i styrgrupp och samverkansgrupper för Stockholms vattenprogram. I grupperna pågår bland annat ett arbete med att revidera Stockholms vattenprogram och att ta fram en ny dagvattenstrategi för Stockholm. Förvaltningsplanen för Norra Östersjöns vattendistrikt ska vara vägledande i dessa arbeten. Ett nödvändigt dokument för planering och vid prioritering av åtgärder.

Vattenmyndigheten är fortfarande i ett uppbyggnadsskede med många frågor som återstår att lösa. Det är tveksamt om nästa förvaltningsplan kan ge vägledning i kommunens åtgärdsarbete. Arbetet under denna förvaltningsperiod har bland annat varit att utveckla dataunderlag, förbättra datahanteringen och koppla ihop nationella databaser för att kvalitetssäkra och kunna analysera tillgängliga vattendata. Här återstår att ta fram nödvändiga underlag och analyser, ett arbete som tar tid och kräver finansiering.

I EU-kommissionens utvärdering av Sveriges nuvarande förvaltningsplaner framgår att övervakningen överlag är otillräcklig och därmed är det svårt att identifiera vilka åtgärder som behöver genomföras. Vattenmyndigheten själva bedömer att åtgärdstakten behöver tiodubblas för att god ekologisk status ska kunna uppnås i distriktet.

I väntan på myndighetens prioriteringar av områden och åtgärder är det svårt att arbeta vidare med delar av Stockholms vattenprogram. Idrottsförvaltningen har i många år varit aktiv i vattenarbetet med egna åtaganden för fiske, fiskevård, fisketillsyn och båtsport med inriktning på rekreation och naturvård. Inom dessa områden finns idag ett brett nätverk som förvaltningen kontinuerligt samråder med i olika frågor. Därtill kommer förvaltningens förvaltande av ett stort antal hamnanläggningar för fritidsbåtar med tillhörande utrustning och med ett ansvar för utbyggnaden av latrintömningsanläggningar och spolplattor.

I Stockholms miljöprogram finns målsättningen att "Mark- och vattenområden som är särskilt attraktiva för rekreation ska stärkas och utvecklas". Dessa värden finns inte tydliggjorda i vattendistriktets förvaltningsplan.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 12 mars 2013 att besvara remissen med miljöförvaltningens tjänsteutlåtande samt att omedelbart justera paragrafen.

Särskilt uttalande gjordes av Mikael Magnusson m.fl. (S), *bilaga 1*.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 25 februari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

De största utmaningarna för vattendistriktet som helhet beskrivs i samrådshandlingarna, om än väl översiktligt. Det är även tydligt att många angelägna frågor återstår att lösa. Förvaltningen är dock tveksam till att alla de nödvändiga underlag och analyser som nämns i remissen hinner bli klara till nästa samrådsperiod dvs. till slutet av år 2014. Förvaltningen befarar att vattenmyndighetens och länsstyrelsernas begränsade resurser för vattenförvaltningsarbete innebär en risk för att inte heller nästkommande förvaltningsplan för Norra Östersjöns vattendistrikt blir ett tillräckligt bra planeringsverktyg i det praktiska åtgärdsarbetet.

I EU-kommissionens utvärdering av Sveriges nuvarande förvaltningsplaner framgår att övervakningen överlag är otillräcklig vilket medför att det är svårt att identifiera vilka åtgärder som behöver genomföras. Övervakning är en förutsättning för korrekta beslut om miljö kvalitetsnormer och därmed också för prioriteringar av lokala åtgärder, likaså uppföljning av genomförda åtgärder. Förvaltningen anser att det är olyckligt att ansvaret för vattenövervakningen är så otydligt idag. Visserligen föreslås att tillsynsmyndigheter ställer tydligare krav på verksamhetsutövers egenkontroll men kraven måste vara rimliga i förhållande till verksamhetens påverkan på miljön. De övergripande underlagen för bedömningar av krav med anledning av miljö kvalitetsnormerna bör tillsynsmyndigheterna ha. Ansvar och därmed också kostnader för olika typer av övervakning behöver förtydligas i nästkommande förvaltningscykel.

Vattenmyndigheten bedömer att åtgärdstakten behöver tiodubblas för att god ekologisk status ska kunna uppnås i distriktet. För att rätt prioritering av åtgärder ska kunna göras anser förvaltningen att kartläggning av påverkanskällor och dess effekter behöver fördjupas. Arbetet med att tydliggöra konsekvenserna för kommunerna utifrån åtgärdsprogram och miljö kvalitetsnormer har också mycket hög prioritet. Det finns fortfarande ett stort behov av vägledning för hur man praktiskt ska arbeta i kommunerna med bland annat miljö tillsyn och planhandläggning.

De av vattenmyndighetens särskilda frågor som bedöms vara relevanta för Stockholms stad besvaras nedan. En allmän synpunkt är att det inte görs några tydliga prioriteringar av de väsentliga frågorna i samrådshandlingarna. I samband med svaren tas därför några frågeställningar upp som förvaltningen anser bör prioriteras eller vidareutvecklas och förtydligas.

Förvaltningens svar på vattenmyndighetens frågor

Arbetsprogram med tidtabell och översikt av väsentliga frågor

De arbetsmoment som vattenmyndigheten anser bör prioriteras i det fortsatta vattenförvaltningsarbetet inleder varje avsnitt varefter förvaltningen svarar på frågorna.

Särskilda utmaningar i vattendistriktet

- Övergödning - fortfarande ett stort problem
- Miljögifter och metaller – nya och gamla synder behöver åtgärdas
- Fysisk påverkan
- Försurning
- Främmande arter – ett hot med dåligt kända konsekvenser
- Klimatförändringar
- Exploatering
- Dricksvattenförsörjningen måste säkras
- Översvämningar

Ger beskrivningen en rättvisande bild av vattendistriktets utmaningar? Om inte, motivera.
Beskrivningarna ger en översiktlig bild av problemen och utmaningarna men de är korta och för allmänt hållna. Med tanke på att vattenmyndigheten och länsstyrelserna knappt har ett och ett halvt år till sitt förfogande till att ta fram alla nödvändiga underlag samt utarbeta ett nytt åtgärdsprogram finns det risk för att åtgärdsförslagen inte blir tillräckligt konkreta och operativa.

Det saknas genomgående en analys av olika målkonflikter. Åtgärder som är önskvärda för den allmänna samhällsplaneringen kan vara negativa när det gäller vattenarbetet. Det kan t ex gälla byggande av bostäder i centrala lägen, vilket är önskvärt ur klimat- och transportsynpunkt. Man kan för övrigt få känslan av att de flesta mänskliga aktiviteter är till nackdel för vattenarbetet. Det finns en underton av en strävan mot ett naturligt eller ursprungligt – i varje fall något slags förindustriellt tillstånd. Det ger ett intryck av att det alltid var bättre förr. Miljöförvaltningen anser att det knappast gäller för vattenkvaliteten, men helt säkert inte vid en allmän bedömning av samhällsutvecklingen.

Vilka frågor, utöver de väsentliga som har prioriterats saknas? Motivera.

Internbelastning dvs. fosfor lagrad i sjöars och skärgårdsvikars sediment är, särskilt i tätortsnära vatten, en dominerande orsak till övergödning. För att få en korrekt bild av orsakerna till övergödning - och därmed val av åtgärder - behöver internbelastningen beräknas och ställas i relation till andra källor. Om den interna belastningen är stor kommer åtgärder inom avrinningsområdet sannolikt ha begränsad betydelse. En jämförelse kan göras med uppskattningar som gjorts för Stockholm stad. Internbelastning i sjöar står för knappt hälften av fosforbelastningen, därefter kommer import från angränsande vattenområden som är cirka 30 %. Ungefär 20 % uppskattas komma via dagvatten. För Stockholms delar av Mälaren är import dvs. fosfor som kommer uppströms ifrån helt dominerande, ungefär 85 %. Internbelastningen uppskattas till cirka 14 % medan dagvatten och bräddningar av avloppsvatten bidrar med cirka en procent vardera.

I samrådsunderlaget nämns att omhändertagande och rening av dagvatten är något som behöver utvecklas i framtiden. Diffus spridning av föroreningar, bl.a. via dagvatten, är ett storstadsproblem och utgör den största belastningen av olika typer av föroreningar på vattenmiljöer i tätorter. Eftersom Norra Östersjöns vattendistrikt blir alltmer tätbefolkat bör denna fråga få hög prioritet. Tydliga handledningar behöver utarbetas, bland annat för vilken teknik som bör väljas för behandling av olika typer av dagvatten, vilka effekter reningen förväntas få samt hur kostnader för investering och drift ska beräknas.

Exploatering måste få en mer problematiserad inriktning i det fortsatta arbetet. Stockholms stad har som övergripande målsättning att skapa en tätare stad. Det minskar den genomsnittliga miljöpåverkan för varje invånare.

Är det någon av de väsentliga frågorna som borde få lägre prioritering? Motivera

I olika delar av vattendistriktet behöver vissa frågor mer uppmärksamhet. Andra har, av naturliga skäl, lägre prioritet – till exempel försurning i Stockholm. Åtgärdsprogrammen, som kommer vara kopplade till vattenförekomster eller åtgärdsområden, förväntas tydliggöra vilka problem som är viktigast att arbeta med på lokal nivå.

Samverkan

- Arbetet med kunskapsspridning behöver förbättras genom målgruppsanpassad information
- Samverkansformerna behöver utvecklas
- Framtida utmaningar kräver samverkan

Vilka frågor, utöver de väsentliga som har prioriterats saknas? Motivera.

Som det mycket riktigt framgår av samrådsunderlaget är samverkan tidskrävande men nöd-

vändig. Samverkan, som i förlängningen ska leda till åtgärder för att uppnå god vattenstatus i hela distriktet, kan inte enbart bygga på frivilliga insatser. Det behövs därför utökade resurser för samverkan och bättre stöd för hur samverkan ska bedrivas för att ”passa in” i vattenförvaltningen.

Är det någon av de väsentliga frågorna som borde få lägre prioritet? Motivera.
Förvaltningen väljer att avstå från att svara på denna fråga.

Fungerar samverkan på nationell, regional och lokal nivå idag? Vad fungerar bra och på vilket sätt kan den förbättras?

Samverkan mellan de olika nivåerna fungerar inte tillfredställande idag, särskilt inte mellan nationell och lokal nivå. Länsstyrelserna har ett uttalat ansvar för samordning av mellan-kommunalt arbete, vilket vattenförvaltningen till stor del handlar om. Resurserna för samverkan hos länsstyrelserna behöver förstärkas för att klara av detta. Det är kommunerna som har bäst kännedom om lokala förhållanden och det är också där som åtgärder förväntas bli utförda. I samband med att lokala åtgärdsplaner utarbetas är det därför viktigt att vattenmyndigheten och berörda länsstyrelser har kontinuerlig dialog med lokala intressenter. Detta är inte minst viktigt för att de aktörer som behöver genomföra åtgärder, i så tidigt skede som möjligt, ska få förståelse för vilken roll de har i arbetet med att skydda och förbättra yt- och grundvattnen.

Samverkan inom de befintliga vattenorganisationerna i distriktet är värdefull, särskilt vad gäller samordning av övervakning. Samordning av åtgärder bör också kunna förbättras i och med att lokala åtgärdsplaner tas fram.

Det är en brist att miljö kvalitetsnormer för vattenförekomster och kustvatten inte är synkroniserade. Det har visserligen sin grund i att de olika EU-direktiven skiljer sig och saknar tillräcklig samordning, men HaV och vattenmyndigheterna har inte heller samordnat de svenska reglerna

Övervakning

- Den vattenrelaterade övervakningen behöver utvecklas och förbättras för att tillgodosätta vattenförvaltningens behov
- Dataflödet från provtagning till datavärdar behöver säkras för ett bättre kartläggnings- och åtgärdsarbete
- Styrmedel och lagar behöver utvecklas för att förbättra övervakningen och underlag för kartläggnings- och åtgärdsarbetet
- Tryggad finansiering för att få en långsiktigt förbättrad övervakning

Vilka frågor, utöver de väsentliga som har prioriterats, saknas? Motivera

Övervakningen har en viktig roll i hela vattenförvaltningsarbetet. I samrådshandlingen anges att vattenmyndigheten, tillsammans med centrala myndigheter behöver arbeta för en gemensam ambitionsnivå för övervakningen *utifrån befintliga resurser*. Med tanke på att bara knappt hälften av distriktets nuvarande vattenförekomster har någon typ av övervakning och att antalet vattenförekomster kommer utökas är det bekymmersamt att inte mer resurser förväntas avsättas.

Är det någon av de väsentliga frågorna som borde få lägre prioritering? Motivera.
Förvaltningen väljer att avstå från att svara på denna fråga.

Fungerar övervakningen på nationell och regional nivå idag? Vad fungerar bra och på vilket sätt kan den förbättras?

Nej. Samverkan mellan centrala och regionala myndigheter, även mellan dessa och andra utförare behöver förbättras. Recipientkontroll utförd av verksamhetsutövare, regional och

kommunal övervakning behöver samordnas på ett bättre sätt än idag. För att kvalitetssäkrad data ska kunna användas i vattenförvaltningssyfte behöver samma kvalitetskrav gälla för alla aktörer, oavsett vilken typ av övervakning det rör sig. Om undersökningar utförda av olika aktörer ska komma till nytta inom vattenförvaltningen behöver tydliga mallar tas fram för hur data ska inrapporteras till centrala datavärddar. Alla som samlar in övervakningsdata ska också kunna rapportera in den till VISS (Vatteninformationssystem Sverige).

Det bör observeras att enskilda verksamhetsutövers krav på övervakning i regel avser de utsläpp som verksamheten orsakar. Kravet på vilka uppgifter som skall rapporteras och med vilken frekvens mätningar skall göras är ofta reglerade i miljötillståndet – om det är fråga om en tillståndsgiven verksamhet. Vattenmyndigheten föreslår att man närmare undersöker vilka lagändringar som är nödvändiga för att möjliggöra ett större deltagande från enskilda verksamhetsutövare i miljöövervakningen. Det bör i övrigt understrykas att det är skillnad mellan miljöövervakning – som avser halter i luft och vatten – och rapportskyldighet från verksamheter som avser verksamhetens utsläpp. Det är inte samma sak och värdet av enskilda verksamheters rapporter kan därför vara begränsat. Frågan är därtill av principiell natur om vilka krav de allmänna kan ställa på ett enskilt företag. Det är inte självklart att det ens med ny lagstiftning är möjligt att utvidga enskildas ansvar i den riktning som Vattenmyndigheten antyder.

Är det tydligt hur olika aktörer är ansvariga, delaktiga i och berörs av olika delar i övervakningsarbetet? Saknas någon aktör?

Nej. Till skillnad från övervakning av luft, där kommunerna har ett uttalat ansvar, saknas tydliga riktlinjer för hur ansvaret för vattenövervakningen fördelas. Vattenmyndigheten bedriver inte övervakning i egen regi och är därför beroende av andra aktörers undersökningar. I många kommuner är miljöövervakningen ganska omfattande men ett system för att tillvarata denna övervakning saknas idag. Det är därför bra att ambitionen nu är att utnyttja data från all den övervakning som redan utförs.

För kommuners och även andra aktörers planering är det viktigt att ansvar, och därmed också kostnader för olika övervakningsinsatser, klargörs i vattenmyndighetens långsiktiga plan för övervakning som beräknas bli klar under 2013. I den mån vattenmyndigheten avser att initiera krav på kommunal övervakning av vattenförekomster anser förvaltningen att den legala grunden för detta närmare bör anges.

På sidan 40 under avsnittet ”tryggad finansiering för att få en långsiktigt förbättrad övervakning” anges att enskilda verksamhetsutövare ska bekosta en större andel av miljöövervakningen. Enligt samrådsdokumentet skulle ett sådant krav kunna ställas med hänsyn till miljöbalkens allmänna krav på att förorenaren skall betala, Polluter Pays Principle (PPP). Resonemang följs på sid 49 av en förklaring om att vattenförvaltningen skall eftersträva full kostnadstäckning, vilket innebär att vattenanvändarna skall betala för sina finansiella miljö- och resurskostnader. Den rättsliga grunden för ett sådant krav redovisas inte närmare. Tillsynsavgifter kan inte, med nuvarande lagstiftning, utan vidare täcka dessa kostnader.

Miljö kvalitetsnormer kännetecknas av att de är ett rättsligt instrument för att komma tillrätta med tillstånd i miljön där många bidrar till ett visst miljötillstånd och där det är svårt att urskilja vars och ens enskilda bidrag. Vattenarbetet bekostas dessutom av många slag av avgifter, t ex VA-taxan. Hur dessa olika verksamhetsutövers andel skall fastställas och hur kostnaden för just en enskild verksamhetsutövare ska beräknas redovisas inte. Det kräver enligt förvaltning omfattande utredningar och är inte en fråga som vattenmyndigheten kan besluta om.

Kartläggning och analys

- Vattenförekomstindelningen justeras för att bättre möta vattenförvaltningens krav och behov*
- Bedömningsgrunder och vägledning behöver utvecklas för att förbättra säkerheten i

statusklassificeringar

- Klassificeringar och bedömningar från föregående förvaltningscykel verifieras genom förbättrat underlag och utvecklade analysmetoder
- Ekonomisk analys som stöd för riskbedömning och vattenanvändarnas samhällsekonomiska betydelse
- Arbetet med kraftigt modifierade och konstgjorda vatten behöver utvecklas

* För Stockholms stads del innebär justeringen att antalet ytvattenförekomster utökas från 10 till 24. (se bilaga 1; *miljöförvaltningens bilaga 1 är i denna remissammanställning infogad nedan*)

Bilaga 1, Vattenförekomster, Stockholms stad

Vattenförekomster beslutade 2009

		Ekologisk status	Kemisk status*
Drevviken	Sjö	Måttlig	God
Magelungen	Sjö	Måttlig	God
Mälaren-Görväln	Sjö	God	God
Mälaren-Stockholm	Sjö	God	Uppnår ej
Bällstaån	Vattendrag	Dålig	God
Norrström	Vattendrag	God	Uppnår ej
Tyresån-Forsån	Vattendrag	Måttlig	God
Brunnsviken	Övergångsvatten	Otillfredsställande	God
Lilla Värtan	Övergångsvatten	Måttlig	Uppnår ej
Strömmen	Övergångsvatten	Måttlig	Uppnår ej

* Exklusive kvicksilver

		Kvantitativ status	Kemisk status
Stockholmsåsen-Silverdal	Grundvatten	God	God

Preliminära tillkommande vattenförekomster enligt VISS 15 november 2012, se

<http://www.viss.lst.se/>

		Ekologisk status (preliminär)	Kommentar
Flaten	Sjö	God	
Judarn	Sjö	Hög	
Kyrksjön	Sjö	God	
Långsjön	Sjö	Måttlig	
Mälaren-Fiskarfjärden	Sjö	<i>Ej bedömd</i>	
Mälaren-Görväln	Sjö	<i>Ej bedömd</i>	

Mälaren-Riddarfjärden	Sjö	<i>Ej bedömd</i>	
Mälaren-Rödstensfjärden	Sjö	<i>Ej bedömd</i>	
Mälaren-Ulvsundasjön	Sjö	<i>Ej bedömd</i>	Inklusive Karlbergs-kanalen-Klara Sjö
Mälaren-Årstaviken	Sjö	<i>Ej bedömd</i>	
Räcksta Träsk	Sjö	Måttlig	
Sicklasjön	Sjö	Måttlig	Står i förbindelse med Järlasjön i Nacka
Trekanten	Sjö	Måttlig	
Ältasjön	Sjö	Måttlig	
Igelbäcken	Vattendrag	Måttlig	
Husarviken	Övergångsvatten	<i>Ej bedömd</i>	Ingår idag som del av Lilla Värtan

		Kvantitativ status	Kemisk status
Trollbäcken	Grundvatten	God	God

Vilka frågor, utöver de väsentliga, saknas? Motivera

För att få likartade bedömningar i hela landet behövs nationella metoder och modeller för hur påverkansanalyser och ekonomiska analyser ska genomföras. I samrådsunderlaget framgår att vattenmyndigheten är osäker på i hur stor utsträckning detta kan göras under nuvarande förvaltningscykel. För att ett miljö- och kostnadseffektivt åtgärdsarbetet ska kunna genomföras är det av central betydelse att dessa underlag tas fram. Detta bör därför få hög prioritet.

Är det någon av de väsentliga frågorna som borde få lägre prioritering? Motivera.

Förvaltningen väljer att avstå från att svara på denna fråga.

Är det tydligt hur olika aktörer är ansvariga, delaktiga i och berörs av olika delar i kartläggningsarbete? Saknas någon aktör? Motivera

Det är framför allt centrala och regionala myndigheters arbete som beskrivs. Lokala myndigheter och aktörer bör involveras i större utsträckning i kartläggningsarbetet. Den planerade utökningen av vattenförekomster innebär att fler vatten kommer att omfattas av miljökvalitetsnormer. Kunskaper på lokal nivå behöver därför tas tillvara så att beslutsunderlagen blir så konkreta som möjligt.

I samrådsdokumentet framgår att vattenmyndigheten bedömer vilka ämnen som är särskilt förorenande och som släpps ut i betydande mängd. Det är också vattenmyndigheten som ska fastställa klassgränser för klassificeringen av ekologisk status med avseende på dessa ämnen. Det förklaras inte hur dessa ämnen förhåller sig till de nu fastställda miljökvalitetsnormerna och inte heller till de prioriterade ämnen som utgör begränsningsnormer för kemisk status. Här behövs ett förtydligande och även en redovisning av den rättsliga grunden för beslut om särskilt farliga ämnen.

Miljökvalitetsnormer

- Underlag för statusklassificeringar och bedömning av åtgärders nytta behöver förbättras så att väl definierade miljökvalitetsnormer kan fastställas
- Stöd och vägledning måste tas fram så att miljökvalitetsnormerna kan tillämpas på ett korrekt och enhetligt sätt

Vilka frågor, utöver de väsentliga som har prioriterats saknas? Motivera.

Vägledningar för tillämpning av miljökvalitetsnormerna för vatten efterfrågas av många. Även om det framför allt är tillsynsvägledande myndigheter som har ansvar för att ge sådant stöd bör vattenmyndigheten tydliggöra den praktiska tillämpningen av regelverket så att lagstiftningen tillämpas på ett enhetligt sätt.

Miljöförvaltningen har vid flera tillfällen påtalat att det saknas en rättslig analys av miljökvalitetsnormerna för vatten. Det nuvarande beslutet synes framtaget av ambitiösa naturvetare dock utan grundläggande insikter om miljökvalitetsnormers rättsliga konstruktion och funktion. Det intressanta i det sammanhanget är inte som anförs på sid 53 hur statusklassningen är gjord. Vad förvaltningen – och även nämnden och staden i övrigt – har efterfrågat är vilka praktiska konsekvenser som de fastställda normerna får. Detta krav gör sig med än större styrka gällande när vattenmyndigheten kommer att besluta om miljökvalitetsnormer för mindre vattenförekomster.

I sista stycket på sid 50 anförs att det är nödvändigt att definiera både åtgärds kostnader samt nyttan av att miljökvalitetsnormen följs för att kunna motivera undantag från miljökvalitetsnormen. Det är en olycklig formulering. Det går inte att bevilja ”undantag” från en miljökvalitetsnorm. Det är fråga om en helt annan rättslig konstruktion. Dessutom är frågan numera tämligen uttömmande reglerad i 2 kap 7 § miljöbalken. (Det är den s k proportionalitetsprincipen i miljöbalken som efter 2010 års ändringar reglerar hur en enskild verksamhet som påverkar huruvida en miljökvalitetsnorm kan följas eller inte.)

Vad som avses är snarare att förbättra underlaget för att för en viss vattenförekomst fastställa normer som avviker från vad som föreskrivs i 4 kap 2-6 §§ vattenkvalitetsförordningen (2004:660).

Är det någon av de väsentliga frågorna som borde få lägre prioritering? Motivera.

Förvaltningen väljer att avstå från att svara på denna fråga.

Åtgärdsprogram

- Skapa en tydlig koppling mellan styrmedelsåtgärder och fysiska åtgärder för att visa att åtgärdsprogrammet är genomförbart
- Förbättrad styrmedelsanalys för att få till rätt åtgärd med rätt medel på rätt plats
- Bättre koppla vattenförvaltningens åtgärdsprogram till svenskt övergripande och långsiktigt miljöarbete för att nå miljökvalitetsnormerna för vatten

Vilka frågor, utöver de väsentliga saknas? Motivera.

I samrådshandlingarna nämns att det behövs bättre styrmedelsanalyser för att få till rätt åtgärder på rätt plats men det framgår inte tydligt vad som avses. Redan inför beslutet om nuvarande åtgärdsprogram konstaterade vattenmyndigheten att det behövdes ”en förstärkning av styrmedlen (juridiska, ekonomiska, informativa) för att nå det breda och snabba genomförande som krävs för att kostnadseffektivt uppnå miljökvalitetsnormerna”. Trots att flera år har gått är det fortfarande oklart hur användningen av ekonomiska och andra styrmedel ska användas inom vattenförvaltningen. Denna fråga bör därför prioriteras. Det bör understrykas att utformningen av sådana styrmedel inte ankommer på vattenmyndigheten att besluta om utan närmast är en fråga för regering och riksdag.

På sidan 9 påpekas att åtgärdsprogrammen är bindande för kommuner och myndigheter att följa inom deras respektive ansvarsområde vilket inte är en helt korrekt beskrivning. I tillsynsarbetet är åtgärdsprogrammen vägledande (2 kap 7 § 2 st miljöbalken) när det gäller

att bedöma tillåtligheten av en viss verksamhet som negativt påverkar att en miljökvalitetsnorm kan följas eller inte.

Det är bra om vattenmyndigheten kommer att utveckla åtgärdsprogrammen så att de uppfyller kraven i 5 kap 6 § miljöbalken. Det är dock en närmast hopplös uppgift att uppfylla alla de krav som lagstiftaren har satt upp för vad ett åtgärdsprogram skall innehålla. Det gäller särskilt bördefördelningen och vilken förbättring som var och en av åtgärderna som en begränsningsnorm bedöms medföra.

På sidan 56 förs en diskussion om hur miljömålen ska ges en starkare juridisk ställning. Det indikerar att vattenmyndigheten inte förstår skillnaden mellan en rättsregel och ett miljömål. En rättsregel – som en miljökvalitetsnorm – kan i bästa fall reglera den lägsta godtagbara nivån för en viss företeelse. Ett mål uttrycker däremot ett eftersträvat idealt tillstånd. Det gäller kanske särskilt på vattenpolitikens område där det ideala tillståndet beskrivs som något av människor opåverkat. Det är att göra miljömålen en otjänst att sätta paragraftecken framför drömmar och visioner. Det är för övrigt något som dessvärre i stor utsträckning redan skett i det att Sverige beslutat att implementera EU:s miljökvalitetskrav för vatten som miljökvalitetsnormer med alla de rättsliga konsekvenser som det för med sig. I övriga Europa har implementeringen av vattendirektivet (med undantag av de särskilt farliga ämnen som upptas i det s.k. dotterdirektivet) inte skett som bindande rättsregler. I syfte att skapa tydlighet för myndigheter, domstolar och enskilda behöver vattenmyndigheten sträva efter att visa på den exakta innebörden av de miljökvalitetsnormer man avser att fastställa.

Är det någon av de väsentliga frågorna som borde få lägre prioritering? Motivera.
Förvaltningen väljer att avstå från att svara på denna fråga.

Ny förvaltningsplan och rapportering

- Vattenmyndigheten behöver i samverkan med berörda ta fram en sammanfattande, framtidsinriktad och användbar förvaltningsplan
- Rapporteringen till EU behöver effektiviseras genom utökad samordning mellan ansvariga myndigheter

Hur har Förvaltningsplanen använts i ert arbete?

Nuvarande förvaltningsplan har inte specifikt använts i Stockholms stads vattenarbete.

Vad har ni saknat i Förvaltningsplanen som behövs för att ni bättre ska kunna använda den i ert arbete?

För att förvaltningsplanen ska fungera som ett reellt planeringsunderlag på lokal nivå behöver den innehålla beskrivningar av vilka styrmedel som kan användas och tydliga motiveringar till krav på åtgärder. Den ekonomiska analysen behöver även fördjupas.

Behovsbedömning av miljökonsekvensbeskrivning

Samrådshandlingen innehåller en mycket översiktlig behovsbedömning och bara ett utkast till miljökonsekvensbeskrivning varför förvaltningen inte anser att det är meningsfullt att svara på vattenmyndighetens frågor. Inför det fortsatta arbetet är det viktigt att MKB:n förtydligar olika målkonflikter och hur åtgärdsprogrammet kan komma att inverka på samhället.

Trafik- och renhållningsnämnden

Trafik- och renhållningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 mars 2013 att besvara remissen med trafikkontorets tjänsteutlåtande samt att omedelbart justera paragrafen.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 21 februari 2013 har i huvudsak föl-

jande lydelse.

Trafikkontorets övergripande synpunkt på underlaget är att det är mycket allmänt hållet vilket gör det svårt att lämna specifika synpunkter. Kontoret anser att det är viktigt att förtydliga vilka underlag och förbättringar av befintliga underlag som kommer att utarbetas och vad dessa kommer att innehålla. Trafikkontoret anser att regionala och nationella myndigheter måste ansvara för att ta fram dessa underlag och verktyg för att precisera var och vilka åtgärder som krävs för att nå målen inom Vattenförvaltningen, inte minst eftersom det kan förväntas vara både tidskrävande och kostsamt och kommuner och verksamhetsutövare ofta har begränsade resurser för att ta fram sådana underlag.

Utan verktyg i form av vägledande underlag, gränsvärden med mera från den regionala ansvariga myndigheten anser kontoret att det är tveksamt om kommunerna och andra utpekade aktörer kan hållas ansvariga för att klara miljökvalitetsnormerna. Konkreta åtgärdsprogram som preciserar var, i vilken omfattning och vilken kombination av åtgärder som behöver genomföras skulle ha beslutats 2009. Att åtgärdsprogrammen är alltför allmänt skrivna och innehåller för få konkreta åtgärder bekräftas av den kritik som EU-kommissionen riktade mot Sverige i den utvärdering man genomförde 2011 av medlemslänternas implementering av direktivet.

För Stockholms del kommer befolkningstätheten och den förväntade befolkningsökningen i regionen innebära stora utmaningar i arbetet med att uppnå en god status på våra yt- och grundvatten. Det kommer att krävas ett gemensamt förhållningssätt mellan alla aktörer och att konkreta åtgärder görs för att bevara och förbättra vattnets kvaliteter. Metoder och arbetssätt för att förbättra konsekvensanalyserna behöver utvecklas under kommande förvaltningscykel. I första hand behöver kostnader och kostnadseffektivitet för olika åtgärder redovisas. Arbetet med att beskriva och uppskatta miljönyttan behöver också utvecklas.

Vattenmyndigheten föreslår ett antal nya ytvattenförekomster för Stockholms stads del, från dagens 10 till 24 stycken år 2015. Staden berörs direkt av den statusklassificering som görs på respektive vattenförekomst. Tydliga riktlinjer kommer att behövas för att kunna statusklassificera de vattenförekomster som utgör kraftigt modifierade vatten som kontoret anser att Stockholms vattenområden till stor del består av. En felaktig klassning av vattenområden kan innebära att vattenmyndigheten ställer högre eller kanske orealistiska krav. Om bedömningsgrunderna inte är tillförlitliga blir också tillämpningen av bestämmelserna om exempelvis undantag inte heller tillförlitliga vilket riskerar att leda till felaktiga mål/krav för vad som ska uppnås. Det finns idag stor osäkerhet i bedömningen av framförallt kemisk status för både ytvatten och grundvatten vilket trafikkontoret och exploateringskontoret har påpekat även i ett tidigare ärende som behandlades av trafik- och renhållningsnämnden den 9 juni 2009. Kontoret anser att statusklassningen behöver kvalitetssäkras för att få ett tillförlitligt verktyg.

Det är vattendelegationen i vattendistriktet som beslutar vilka miljökvalitets-normer som ska gälla för respektive vattenförekomst. Beslutsunderlaget tas fram av vattenmyndigheterna i samverkan med länsstyrelser, kommuner, vattenråd och andra myndigheter. Miljökvalitetsnormer som sätts är bindande och ska alltid beaktas vid till exempel prövning av verksamhet eller planer för ny bebyggelse. Det är ännu inte klarlagt hur miljökvalitetsnormerna skall tillämpas i urbana miljöer med de förutsättningar för samhällets funktioner som finns i städer. Denna fråga anser kontoret vara en av de väsentliga frågorna som bör klargöras och förtydligas. Miljökvalitetsnormerna kan framöver komma att styra hur staden kan utvecklas. Stockholm ska självklart fortsätta arbeta med att förbättra vattenförekomsternas kvalitet men samtidigt måste staden få utvecklas och växa på ett hållbart sätt.

Det är fortfarande oklart vilken rättsverkan miljökvalitetsnormerna kommer få i praktiken enligt vattendirektivet. För att vattendirektivet ska fungera bra är det av vikt att tillämpningen blir lika i hela EU och konkurrensneutralitet råder. Den svenska tolkningen av direktivet är strängare och kraven tuffare än i många andra europeiska länder. Det finns en uppen-

bar risk att verksamhet och sysselsättning förflyttas till de länder som tillämpar vattendirektivet på ett "generösare" sätt.

Enligt vattendirektivet vilar ansvaret för att genomföra åtgärder på de som bidrar till att belasta vattenmiljön, det vill säga huvudprincipen är att förorenaren ska betala samt att skattemedel skall finansiera själva framtagande av åtgärdsprogrammet. Eftersom många av stadens miljöproblem är av historiskt ursprung och det föreligger svårighet att peka ut förorenaren, innebär det att skattemedel kommer att behövas för att finansiera åtgärder. I de fall det saknas ett tydligt ansvar behövs ett ekonomiskt system som kan finansiera eller stimulera eventuella aktörer. För detta kan det behövas någon form av ekonomiskt styrmedel.

Metoder och arbetssätt för att förbättra konsekvensanalyserna behöver utvecklas under kommande förvaltningscykel. I första hand behöver kostnader och kostnadseffektivitet för olika åtgärder redovisas. Arbetet med att beskriva och uppskatta miljönytta behöver också utvecklas. Det är viktigt att pengarna läggs där de gör mest miljönytta. Exempelvis kanske en åtgärd behöver göras uppströms inom en annan kommuns gränser och frågan är vem som då ska betala för åtgärden, alla kommuner nedströms som kan dra nytta av åtgärden eller den kommun åtgärden görs i.

Under den första förvaltningscykeln har vattenmyndigheten byggt upp kunskapen om vad som behöver göras för att bevara och förbättra vattenkvaliteten. Kontoret anser att det behöver tas fram en nationell handledning som utgör stöd på lokal nivå vid övervakning och analys.

Dagvatten pekas i remissmaterialet ut som en faktor som lokalt kan orsaka övergödning. Kunskapsnivån om dagvattens föroreningsinnehåll och påverkan på recipienter är förhållandevis låg och nationella gränsvärden eller riktlinjer för utsläpp saknas. Stor oklarhet råder kring hur man ska bedöma påverkan från enskilda utsläpp av dagvatten och hur detta påverkar statusen för en recipient och därmed hur utsläppen eventuellt påverkar miljökvalitetsnormen för denna. Viss metodik har arbetats fram av aktörer på marknaden som delvis blivit etablerad praxis för beräkningar och insatser för rening och omhändertagande av dagvatten. Denna är dock ofullständig och riskerar att ge fel vägledning vid insatser och åtgärder för dagvatten. Därför bör riktlinjer för dagvatten vara en fråga som utreds i arbetet med kommande förvaltningsplaner och åtgärdsprogram.

Det är tydligt i vattenförvaltningen hur och när staden kan delta och tycka till om arbetet och arbetsmomenten. Dock har remissmaterialet hittills varit mycket omfattande vilket medför att det tar mycket tid att sätta sig in i allt material och föreslå lämpliga förbättringar.

Stockholms Hamn AB

Stockholm Hamn AB:s styrelse beslutade vid sitt sammanträde den 11 mars 2013 att besvara remissen med bolagets tjänsteutlåtande samt att omedelbart justera paragrafen.

Särskilt uttalande gjordes av Stefan Hansson, Pontus Walter, Birgit Marklund-Beijer, Vivianne Gunnarsson samt Anders Djerf, *bilaga 1*.

Stockholm Hamn AB:s yttrande daterat den 22 februari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetsprogram med tidtabell och översikt av väsentliga frågor

Vattenmyndigheten har på ett ambitiöst sätt försökt beskriva hur samrådsförfarandet går till samt hur och när det finns möjlighet att påverka arbetet. Trots detta anser Stockholms Hamn att det är svårt att få en klar bild av hur synpunkter och förslag på kompletteringar kommer att hanteras och bearbetas i den fortsatta processen. Remissmaterialet skulle enligt Stockholms

Hamns uppfattning vinna på förenkling och att vissa termer/begrepp användes genomgående i dokumenten.

Väsentliga frågor inför arbetet med förvaltningsplanen

Stockholms Hamn anser att Vattenmyndigheten i huvudsak ger en tydlig och bra bild av vattendistriktets utmaningar med prioritering av de miljöproblem som finns inom Norra Östersjöns vattendistrikt. Som myndigheten beskriver i programmet är hela 95 % av kustvattnet påverkat av övergödning som är det främsta problemet, förorsakad av aktiviteter i jordbruket, utsläpp från avloppsreningsverk, enskilda avlopp och lokalt även från dagvatten och industrier.

Under avsnittet ”Miljöavgifter och metaller” noterar Stockholms Hamnar att Vattenmyndigheten slår fast att större hamnar är en källa till föroreningar, utan vidare fördjupning. Det hade varit rimligt om dess påverkan mer utförligt beskrivits och redovisats i sammanställningen. En påvisbar påverkan på miljön redovisas däremot för småbåtshamnar där impregnerade båtbottnar avsondrar framförallt TBT (tributyltenn). Här pågår visserligen en utfasning av giftiga ämnen i färgerna men förslag på åtgärder för att åstadkomma fler båttvättar och bättre miljövänliga båtbottnfärger, vara önskvärt i ett kommande förslag till miljökonsekvensbeskrivning och åtgärdsprogram. För kommersiella fartyg registrerade inom EU är nymålning med färger innehållande dessa medel förbjudna sedan 2003.

Något som också bör kunna utvecklas i kommande program är på vilket sätt klimatförändringen kan påverka giftiga ämnens tillgänglighet och påverkan på miljön. En beskrivning där prognoser och scenarier finns redovisat för hur en förändrad temperatur, nederbörd, vindförhållanden, skyfallsfrekvens, m.m. påverkar spridning av miljögifter i vårt ekosystem, bör enligt Stockholms Hamn också vara en viktig del i kommande åtgärdsprogram.

I Arbetsprogrammet redovisas att stora delar av distriktet är drabbat av försurning, vilket beror på en kombination av kalkfattig berggrund med magra, tunna jordar och en hög belastning av försurande ämnen. Mindre sjöar och vattendrag i Bergslagsområdet i nord-västra delarna av vattendistriktet, samt delar av Södermanland är mest drabbade. Här framhålls att internationell sjöfart numera, efter att landbaserade källor kraftigt har minskat sina utsläpp, är den enskilt största källan till nedfall av försurande ämnen i Sverige. Stockholms Hamn konstaterar att den tillåtna svavelhalten i marint bränsle redan från år 2015 kommer att minska till högst tillåtna 0,1 viktprocent vilket positivt kommer att minska försurningsprocessen, även om riskerna med ökad tung lastbilstrafik, som konsekvens av det så kallade svaveldirektivet, kan komma medföra andra miljömässigt negativa effekter för vattendistriktet.

Stockholms Hamn delar uppfattningen att Mälaren som den särklassigt viktigaste dricksvattenresursen i regionen och försörjer cirka 2 miljoner människor med vatten, måste skyddas och minska sin sårbarhet. Här gäller det bland annat att logistiska lösningar för sjöfarten används som minskar behovet av transporter av farligt gods som olja, gas och kemikalier i känsliga områden, samt att dagens uppenbara brist på reservvattentäkter ifall Mälaren skulle bli obrukbar, måste prioriteras i ett åtgärdsprogram.

Stockholms Hamn, som också sköter regleringen av Mälarens vattennivå, konstaterar att risken för översvämning på grund av höga vattenstånd i Mälaren avsevärt kommer att minska genom byggandet av den nya slussen i Stockholm. Den kommer att öka avbördningskapaciteten från 800 m³/sekund till 2000 m³/sekund.

Samverkan

I avsnittet om samverkansformerna, den vattenrelaterade övervakningen och dataflödet redovisas att det i distriktet finns drygt ett 20-tal vattenorganisationer, olika vattenvårdsförbund, med flera, som bedriver samverkan lokalt. Det finns cirka 3 700 aktiva övervakningsstationer, varav de flesta är belägna i vattenförekomster. Stockholms Hamn delar uppfattningen att samverkan mellan berörda aktörer behöver förbättras, resurser bör samordnas för effektivare övervakning. En större, regional samordning möjliggör en mer kvalitativ datainsamling och

utveckling av metodarbete. Här skulle Stockholms- och Uppsala läns Luftvårdsförbund, som samordnar regionens miljöövervakning av luft i 35 kommuner, kunna vara en förebild.

Övervakning

Stockholms Hamn anser att Vattenmyndigheten i detta avsnitt väl beskriver och prioriterar behovet av övervakning, samordning och styrmedel. Som myndigheten beskriver är förbättringsbehoven inom exempelvis grundvattenbevakning, övervakning av miljögifter och övervakning av skyddade områden, mycket stora.

Kartläggning och analys

Stockholms Hamn stöder inriktningen med att utveckla den ekonomiska analysen som utifrån prognoser för bland annat befolkningsmängd, arbetstillfällen, förädlingsvärde innebär en samhällsekonomisk analys av vattenanvändningen i distriktet. Den övergripande principen att vattenförvaltningen ska eftersträva full kostnadstäckning är viktig, det vill säga att förorenaren betalar (polluter pays principle).

Ytvattenförekomster som förekommer i anslutning till bland annat hamnanläggningar kan av Vattenmyndigheten förklaras vara "kraftigt modifierad" (En ytvattenförekomst som till följd av fysiska förändringar genom mänsklig verksamhet på ett väsentligt sätt har ändrat karaktär). För att förklaras som "kraftigt modifierad" måste den alltså vara av visst angivet slag men också ha ett stort samhällsekonomiskt intresse. Stockholms Hamn delar utredningens förslag om att kunskapsunderlaget för sådana utpekade vattenförekomster behöver utvecklas och att mer enhetliga metoder på nationell nivå behöver tas fram. Det är också viktigt att avgränsningen mellan icke kraftigt modifierade vatten och kraftigt modifierade vatten görs på ett genomtänkt sätt som inte leder till låsningar i framtiden. För t.ex. större tätorter torde det ligga i sakens natur att tätorter expanderar och vid klassningen av vatten såsom kraftigt modifierat bör klassningen ske med viss marginal.

Miljökvalitetsnormer

I Arbetsprogrammet redovisas att det funnits en efterfrågan av vägledning och praxis för tillämpning av miljökvalitetsnormer för vatten. En studie som presenteras i programmet visar också tydligt på att tillämpningen av miljökvalitetsnormerna spretar och att det ännu så länge inte finns någon klar och tydlig rättstillämpning. Stockholms Hamn delar denna uppfattning. Stockholms Hamn vill särskilt framhålla att miljökvalitetsnormerna i vattenförvaltningsordningen och i de miljökvalitetsnormer som vattenmyndigheterna fastställt, inte ska framstå som gränsvärdesnormer eller som målsättningsnormer, vilket Stockholms Hamn anser stå i strid med reglerna som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen.

Åtgärdsprogram

Stockholms Hamn stöder Arbetsprogrammets förslag på prioriterade arbetsmoment och särskilt viktiga frågor i ett reviderat åtgärdsprogram, till 2015. Om föreslagna åtgärder också vidtas kommer miljökvalitetsnormerna att kunna följas. Det kräver, som Arbetsprogrammet beskriver, en tydlig koppling mellan styrmedelsåtgärder och fysiska åtgärder för att visa att åtgärdsprogrammet är genomförbart.

Stockholms Hamn stöder också inriktningen att ekonomisk rimlighet skall gälla, så att kostnader för de nödvändiga åtgärderna kan vägas mot nyttan. Här redovisar Vattenmyndigheten i Arbetsprogrammet på ett bra sätt att man kommer utveckla arbetet med att beskriva kostnader, kostnadseffektivitet och miljönytta

Ny förvaltningsplan och rapportering

Enligt vattenförvaltningsförordningen ska förvaltningsplanen revideras minst vart sjätte år och när förvaltningsplanen är beslutad rapporteras den till EU-kommissionen. Förra rapporteringen genomfördes 2010 och nästa sker 2016. Stockholms Hamn anser att Arbetsprogrammets inriktning för detta arbete, med tillkommande justeringar från berörda kommuner, myn-

digheter, med flera, kommer ge ett bra underlag för det område som bland annat Norra Östersjöns vattendistrikt omfattar.

Behovsbedömning, omfattning och detaljeringsgrad av Miljökonsekvensbeskrivning

Förslaget till utkast på Miljökonsekvensbeskrivning är i sin formella struktur godtagbar men saknar, eftersom Åtgärdsprogram 2015-2021 inte finns framtaget, generellt miljöbedömningar och konkreta förslag till åtgärder. Frånvaron av analys och förslag gör att Stockholms Hamn avstår från att kommentera denna del.

Stockholm Vatten AB

Stockholm Vatten AB:s styrelse beslutade vid sitt sammanträde den 7 mars 2013 att besvara remissen med bolagets tjänsteutlåtande.

Stockholm Vatten AB:s yttrande daterat den 26 februari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Samrådshandlingen innehåller i allt väsentligt inget nytt jämfört med förra programperioden. Vi uppfattar därför samrådshandlingen som ett omtag där vattenmyndigheten har som målsättning att tydliggöra vem/vilka som gör vad och när, och hur begreppet god ekologisk status och miljö kvalitetsnorm skall bli styrande. Åtgärdsprogrammet för den förra programperioden (Åtgärder 2009 - 2015) var i dessa avseenden alltför allmänt och otydligt för att, på lokal nivå, initiera åtgärder direkt relaterade till programmet. Man har i den aktuella samrådshandlingen även tagit fasta på den kritik Sverige fick för sin implementering av vattendirektivet i EU:s rapport EU COM (2012)670. Kritiken omfattade dels på bristen på åtgärder dels otillräckligheten hos befintliga mätprogram.

Kritiken från EU att vi inte tar tillräckligt(rätt) betalt för vattentjänster är obefogad när det gäller VA-tjänster då det i VA-lagen är väl definierat vad vi skall och kan ta betalt för.

Vi anser att tidplanen och belysningen av de väsentliga frågorna för nästa programperiod är väl beskriven.

Förslaget att fokusera åtgärdsarbetet än mer på målgrupper(sektorer) tycker vi är bra och vill uppmuntra det arbetet då vi tror att det är det bästa sättet att kanalisera och tydliggöra åtgärdsarbetet och att stimulera till nya lösningar. Med tanke på att de regionala verken i Stockholm står inför miljardinvesteringar och har stora möjligheter att bidra med att bidra till BSAP (Baltic Sea Action Plan) betinget, bör vattenmyndigheten inför åtgärdsplanarbetet ta initiativ till särskilda diskussioner för att samordna investeringar och reningskrav i Storstockholmsregionen.

Med tanke på att det sedan vattendirektivet införlivades har skapats ett antal nya myndigheter och befattningar vill vi betona vikten av samordning och att varje kommun eller verksamhetsutövare (sektor) har en definierad samtalspartner på myndighetsnivå när det gäller tolkning och implementering av vattendirektivet.

RESERVATIONER M.M.

Exploateringsnämnden

Reservation anfördes av Anna Backlund m.fl. (MP) enligt följande.

Att stryka följande text i sammanfattningen:

"Den svenska tolkningen av vattendirektivet är strängare och därmed är kraven tuffare än i många övriga europeiska länder. För att vattendirektivet ska fungera bra är det viktigt att tillämpningen blir lika i hela EU och konkurrensneutralitet råder."

Göra följande tillägg:

- förvaltningsplanen ska innehålla en strategi för att minska utsläppen av läkemedelsrester
- förvaltningsplanen ska innehålla en strategi för att minska övergödningen.

I övrigt bifaller Miljöpartiet kontorets förslag samt anför följande.

Att ett EU-land vill ligga i framkant inom miljöområdet ska inte ses som något negativt utan tvärtom, som något positivt som kan fungera som ett gott exempel. Kravet på konkurrensneutralitet får inte bli så starkt att det hindrar enskilda medlemsländer att göra viktiga satsningar inom miljöområdet.

En viktig del av förvaltningsplanen bör vara att minska övergödningen i hav, sjöar och vattendrag genom att minska utsläppen av kväve och fosfor. Här behövs både beteendeförändringar och tekniska lösningar. En annan viktig åtgärd för en bättre vattenkvalité är att minska utsläppen av läkemedelsrester, bland annat genom att i högre utsträckning använda teknik för läkemedelseliminering i avlopp.

Idrottsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Åsa Jernberg (MP) enligt följande.

Sverige har fått mycket skarp kritik från EU-kommissionen för genomförandet av vattendirektivet. Det är därför förvånande och oroande att regeringen har valt att skära ned på vattenvårdsanslagen. Detta riskerar att få konsekvenser för det kommunala vattenvårdsarbetet, vilket är allvarligt.

Avstod från beslutet gjorde Mehdi Oguzsoy (V) enligt följande.

Mehdi Oguzsoy (V) anmäler att han lämnar ärendet utan eget ställningstagande.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Mikael Magnusson m.fl. (S) enligt följande.

Vattenfrågorna, dricksvattenförsörjningen i Stockholm samt tillgången till rena sjöar och strandområden för rekreation är oerhört angelägna framtidsfrågor. Förvaltningens remissvar är i mångt och mycket bra men vi efterlyser en högre konkretionsgrad och analys av de mest akuta åtgärderna för vattenförekomsterna inom stadens ansvarsområde.

Stockholms Hamn AB

Särskilt uttalande gjordes av Stefan Hansson, Pontus Walter, Birgit Marklund-Beijer, Vivianne Gunnarsson samt Anders Djerf enligt följande.

Det har hittills inte varit brist på förslag kring åtgärder och förvaltning avseende vattenområdena i vattendistriktet. Det finns sedan länge en stor samstämmighet kring att Mälaren måste skyddas som vattentäkt och att Östersjön är gravt förorenad av övergödning. Det är också välkänt vilka orsakerna är. Att man inte hunnit längre med åtgärder har sin främsta orsak i att det inte funnits tillräcklig enighet om vem som ska betala staten eller kommunerna. Därför har resurser både i form av pengar och som kunnig personal varit alldeles för blygsamma, särskilt under de senaste åren, för att kunna nå målen i programmen.

Det är viktigt att Stockholms Hamnar utvecklar och intensifierar det viktiga arbetet med att få samsyn kring miljöpåverkan av sjöfarten och i hamnarna.